

Lieta C-948/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 31. decembris

Iesniedzējtiesa:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Lietuva)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 30. decembris

Kasācijas sūdzības iesniedzēja (prasītāja):

UAB “Manpower Lit”

Pārējie lietas dalībnieki (atbildētāji):

E. S.

M. L.

M. P.

V. V.

R. V.

Pamatlietas priekšmets

Kasācijas sūdzība par tādu materiālo tiesību normu interpretāciju un piemērošanu, kas reglamentē vienlīdzīgu samaksu lietotāju uzņēmuma pagaidu darbiniekiem un pastāvīgajiem darbiniekiem.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu, un tajā tiek lūgts interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/104/EK (2008. gada 19. novembris) par pagaidu darba aģentūrām

1. panta 2. un 3. punktu un 5. panta 1. punktu (OV 2008, L 327, 9. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2008/104”).

Prejudiciālie jautājumi

1. Kādam būtu jābūt jēdziena “valsts uzņēmums”, kas ietverts Direktīvas 2008/104 1. panta 2. punktā, saturam? Vai tādas Eiropas Savienības aģentūras kā [Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (*EIGE*)] ir jāuzskata par “valsts uzņēmumiem” Direktīvas 2008/104 izpratnē?

2. Uz kuriem subjektiem (pagaidu darba aģentūru, lietotāju uzņēmumu, vismaz uz vienu no tiem vai, iespējams, uz abiem), saskaņā ar Direktīvas 2008/104 1. panta 2. punktu, attiecas kritērijs par saimnieciskās darbības veikšanu? Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.1922/2006 (2006. gada 20. decembris) 3. un 4. pantā noteiktās *EIGE* darbības jomas un funkcijas, ir uzskatāmas par saimnieciskām darbībām, ņemot vērā kā tās ir definētas (saprotamas) Direktīvas 2008/104 1. panta 2. punkta izpratnē?

3. Vai Direktīvas 2008/104 1. panta 2. un 3. punkti ir jāinterpretē tādējādi, ka pamatojoties uz tiem, var izslēgt no Direktīvas piemērošanas tās valsts un privātās pagaidu darba aģentūras vai lietotāju uzņēmumus, kas nav iesaistīti Direktīvas 1. panta 3. punktā minētajās attiecībās un neveic saimniecisko darbību, kas minēta Direktīvas 1. panta 2. punktā?

4. Vai Direktīvas 2008/104 5. panta 1. punkta tiesību normas par pagaidu darba aģentūru darbinieku tiesībām uz darba un nodarbinātības pamatnosacījumiem, it īpaši attiecībā uz atalgojumu, būtu pilnībā jāpiemēro Eiropas Savienības aģentūrām, uz kurām attiecas Savienības īpašās darba tiesību normas un LESD 335. un 336. pants?

5. Vai dalībvalsts tiesības (Lietuvas Darba kodeksa 75. pants), ar kurām transponē Direktīvas 2008/104 5. panta 1. punkta tiesību normas attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kuri izmanto pagaidu darbiniekus (ieskaitot Savienības iestādes), nepārkāpj Savienības iestādes administratīvās autonomijas principu, kas nostiprināts LESD 335. un 336. pantā, un Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus, kuri reglamentē algu aprēķināšanu un izmaksu?

6. Ņemot vērā, ka visas amata vietas (darba funkcijas) uz kurām darbiniekus tieši pieņem *EIGE*, paredz uzdevumus, kurus var veikt tikai tie darbinieki, kuri strādā saskaņā ar Eiropas Savienības Civildienesta noteikumiem, vai pagaidu darba aģentūru darbinieku attiecīgie amati (darba funkcijas) tiek uzskatīti par “šo pašu darbu” Direktīvas 2008/104 5. panta 1. punkta izpratnē?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LESD 335. un 336. pants

Direktīvas 2008/104 12. apsvēruma, 1. panta 1., 2. un 3. punkts, 2. pants un 5. panta 1. punkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1922/2006 (2006. gada 20. decembris) par Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta izveidi (OV 2006, L 403, 9. lpp.) 3. un 4. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Lietuvas Republikas likuma par pagaidu darba aģentūru īstenoto nodarbinātību (2013. gada 1. maija likuma redakcijā) 2. panta 3. un 5. punkts (“Šī likuma pamatnoteikumi”) un 3. panta (“Pagaidu darba līguma noslēgšana, tā saturs un izbeigšana”), kas bija spēkā līdz 2017. gada 1. jūlijam.

Lietuvas Republikas Darba kodeksa (turpmāk tekstā – “Darba kodekss”), kas stājās spēkā 2017. gada 1. jūlijā, 75. panta 2. punkts, kurā ir noteikts: “Pagaidu darba aģentūrai ir jānodrošina, lai pagaidu darba ņēmēja saņemtais atalgojums par lietotāju uzņēmuma labā paveikto darbu ir vismaz līdzvērtīgs atalgojumam, kas tiktu maksāts, ja lietotāju uzņēmums uz darba līguma pamata būtu nolīdzis pagaidu darbinieku tā paša darba veikšanai, izņemot gadījumus, kad pagaidu darbinieki, kas nodarbināti saskaņā ar pagaidu darba līgumiem uz nenoteiktu laiku, starp norīkojumiem darbā saņem atalgojumu no pagaidu darba aģentūras un šī atalgojuma līmenis starp norīkojumiem darbā ir līdzvērtīgs tam, ko saņem, norīkojot veikt darbu. Lietotāju uzņēmumam ir papildu atbildība par pienākuma izpildi, kas paredz samaksāt pagaidu darba ņēmējam par darbu, kas veikts lietotāju uzņēmuma labā, vismaz līdzvērtīgā atalgojuma apmērā, kāds tiktu maksāts, ja lietotāju uzņēmums pagaidu darbinieku būtu nolīdzis uz darba līguma pamata šī paša darba veikšanai. Veicot šo pienākumu, lietotāju uzņēmumam pēc pagaidu darba aģentūras pieprasījuma ir jāsniedz informācija par atalgojumu apmēru, kas tiek maksāts attiecīgajai darbinieku kategorijai, kuru nodarbina lietotāju uzņēmums”.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Kasācijas sūdzības iesniedzēja pamatlietā ir Lietuvā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību *UAB “Manpower Lit”* (turpmāk tekstā – “*Manpower Lit*”), kas sniedz pagaidu darba pakalpojumus. Lietotāju uzņēmums *EIGE* šajā lietā ir trešā persona.
- 2 “*Manpower Lit*” bija izraudzītā pretendente *EIGE* 2012. gadā izsludinātajā pagaidu personāla pakalpojumu sniegšanas publiskajā konkursā, un tā noslēdza ar *EIGE* līgumu, kura tehniskās specifikācijas tika vispārīgi definēti gadījumi, kad *EIGE* saskaras ar nepieciešamību izmantot pagaidu personāla pakalpojumus. Šīs specifikācijas arī paredzēja nepieciešamā personāla profilu tipus un kategorijas, kā arī definēja citas vēlamās prasības un darba apstākļus. Rīkojoties saskaņā ar

publiskā iepirkuma procedūrā noteiktajiem nosacījumiem, “*Manpower Lit*” izsludināja *EIGE* vajadzībām atbilstošus darba vietu konkursus.

- 3 Atbildētāji pamatlietā noslēdza pagaidu darba līgumus ar “*Manpower Lit*”. “*Manpower Lit*” apņēmas viņiem par darbu maksāt atbilstošu stundas likmi, kura tika koriģēta darba attiecību laikā.
- 4 Pagaidu darba līgumos tika noteikts, ka atbildētāji veiks darba funkcijas darba devēja izraudzītā lietotāju uzņēmuma labā. Pagaidu darba līgumiem tika pievienoti pielikumi, kuros norādīts, ka lietotāju uzņēmums ir *EIGE*.
- 5 Atbildētāju pagaidu darba līgumos tika noteikts, ka līgumi būs spēkā līdz brīdim, kad tiks izbeigts lietotāju uzņēmuma *EIGE* pasūtījuma periods attiecīgajam amatam. Atbildētāji saskaņā ar šiem līgumiem *EIGE* labā veica dažādus pienākumus. Līdz 2019. gada 1. janvārim “*Manpower Lit*” bija izbeigusi darba līgumus ar visiem atbildētājiem.
- 6 Atbildētāji, uzskatot, ka viņiem ir parādā neizmaksātās darba algas, vērsās *Darbo ginču komisija* (Darba strīdu komisija), lūdzot atgūt šos parādus.
- 7 Ar 2018. gada 20. jūnija lēmumu Darba strīdu komisija, balstoties uz Direktīvu 2008/104 un Darba Kodeksa 75. panta 2. punktu, secināja, ka “*Manpower Lit*” ir diskriminējusi atbildētājus, jo viņiem izmaksātās algas ir zemākas nekā tās, kuras viņi būtu saņēmuši, ja viņus tieši būtu nodarbinājuši *EIGE*. Darba strīdu komisija pieņēma atbildētājiem labvēlīgu lēmumu.
- 8 “*Manpower Lit*” pārsūdzēja Darba strīdu komisijas lēmumu *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas rajona tiesa). Ar 2019. gada 20. februāra lēmumu šī tiesa noraidīja prasītājas prasību.
- 9 “*Manpower Lit*” iesniedza apelācijas sūdzību par *Vilniaus miesto apylinkės teismas* (Viļņas pilsētas rajona tiesa) lēmumu *Vilniaus apygardos teismas* (Viļņas apgabaltiesa). Ar 2019. gada 20. jūnija rīkojumu šī tiesa apelācijas sūdzību noraidīja.
- 10 “*Manpower Lit*” ir iesniegusi kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

Kasācijas sūdzības iesniedzējas argumenti

- 11 Tiek apgalvots, ka apelācijas instances tiesa ir kļūdaini interpretējusi un piemērojusi Direktīvu 2008/104 un Darba kodeksa 75. panta 2. punktu. Šo noteikumu mērķis nav saskaņot atalgojuma nosacījumus visiem pagaidu darbiniekiem un pastāvīgiem darba ņēmējiem lietotāju uzņēmumos, bet specifiski tiem, kuri dara to pašu darbu (veic identisku darbu). Tiek apgalvots, ka jēdzienu

“tas pats darbs” nevar pielīdzināt vai uzskatīt to par identisku jēdzieniem “līdzīgs darbs” vai “līdzīgi pienākumi”.

- 12 Atbildētāji ne tikai neveica *EIGE* funkcijas, analogiskas tām, kuras veica *EIGE* pastāvīgie darbinieki, bet arī viņiem izvirzītās kvalifikācijas prasības bija ievērojami zemākas par tām, kuras attiecina uz pastāvīgajiem darbiniekiem. Turklāt būtiski atšķīrās gan Savienības darbinieku, gan atbildētāju tiesiskais statuss, kā arī procedūra, kas reglamentē viņu pieņemšanu darbā lietotāju uzņēmumā.
- 13 *EIGE* neveic saimniecisko darbību Direktīvas 2008/104 1. panta 2. punkta izpratnē, un tādējādi uz *EIGE* šī direktīva neattiecas.
- 14 Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību un Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”) nevar piemērot atbildētājiem (kā pagaidu aģentūru darbiniekiem), jo viņi nav Savienības ierēdņi vai citi darbinieki. Atbildētāju darbu vietas nevar tikt pielīdzinātas *EIGE* pastāvīgo darbinieku darba vietām.

Trešās personas pamatlietā EIGE argumenti

- 15 Piemērojot Direktīvas 2008/104 5. pantu un atbilstošās valsts tiesības, tiesām būtu jāizvērtē, vai Direktīvas 2008/104 piemērošana attiecībā uz nediskriminējošu atalgojumu nepārkāpj citas Savienības tiesību normas. Tiesa vairākkārt ir norādījusi, ka tieši valsts tiesām ir jānosaka, vai konkrētais darba devējs ir valsts iestāde un kā šim darba devējam var piemērot Savienības darba tiesību normas.
- 16 Tiesu sniegtā interpretācija nediskriminācijai attiecībā uz atalgojumu un tās piemērošanai Savienības aģentūrai, pat ar mērķi paplašināt nediskriminācijas piemērošanu tirgū, nav saderīga ar Savienības tiesību normām.
- 17 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014, un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012, aizliedz funkciju nodošanu personām, kuras nestrādā saskaņā ar Civildienesta noteikumiem. *EIGE* ir publiskā sektora darba devējs, kam ir īpašas tiesības un pienākumi, kas noteikti ar LESD un Civildienesta noteikumiem, un noteikumi, kas reglamentē tā ienākumus un izdevumus, ir noteikti iepriekšminētajā Regulā Nr. 2018/1046.

Atbildētāju argumenti

- 18 Kasācijas sūdzības iesniedzējas nostāja attiecībā uz Darba kodeksa 75. panta 2. punkta izpratni nav pamatota, jo, saskaņā ar šo noteikumu, pagaidu darba ņēmēja atalgojuma apmērs ir saistīts ar atalgojumu, kāds tiktu izmaksāts

noteiktam pagaidu darba ņēmējam, ja viņš vai viņa strādātu kā pastāvīgs darba ņēmējs, nevis ar atalgojumu, kas izmaksāts citiem pagaidu darbiniekiem, kuri ir nodarbināti lietotājuzņēmumā. Tādējādi, atbilstoša atalgojuma noteikšanā pagaidu darbiniekiem, šādus darbiniekus nedrīkst salīdzināt ar citiem (pastāvīgajiem) darba ņēmējiem, kuri ir tieši nodarbināti identiskos amatos, bet drīzāk ir jāizvērtē atalgojuma līmenis, kāds noteiktam pagaidu darba ņēmējam būtu jāsaņem par to pašu darbu, ko viņš vai viņa veic kā pagaidu darbinieks, ja viņš vai viņa tiktu nodarbināti tieši.

- 19 Pagaidu darba ņēmēju tiesību aizsardzības garantijas, kas noteiktas Darba kodeksa 75. panta 2. punktā, Savienībā tiek regulētas vienveidīgi. Savienības iestāžu prakse apstiprina, ka pagaidu darbinieku atalgojums Savienības izveidotajās iestādēs tiek noteikts saskaņā ar Direktīvas 2008/104 5. panta 1. punktā noteikto normu, kas atbilst Darba kodeksa 75. panta 2. punktam.
- 20 Izskatāmajā lietā strīda priekšmets netiek regulēts Savienības tiesību ietvaros. Strīds tiek regulēts valsts tiesību ietvaros un šī iemesla dēļ nav nepieciešams interpretēt Savienības tiesību aktus.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 21 Iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietas strīda būtība ir par to, vai tiesību normas, kas ir noteiktas Direktīvas 2008/104 5. pantā un ir transponētas valsts tiesībās par vienlīdzīgu attieksmi pret pagaidu darba aģentūru darbiniekiem un darbiniekiem, kurus tieši pieņēmis darbā lietotājuzņēmums, ir piemērojamas pamatlietā aplūkotajai situācijai, ņemot vērā to, ka lietotājuzņēmums bija *EIGE*, Eiropas Savienības aģentūra.
- 22 Iesniedzējtiesai ir jāatbild uz jautājumu par Direktīvas 2008/104 1. panta 2. punktā noteikto kritēriju piemērošanu. Šajā tiesību normā ir noteikts, ka direktīva attiecas uz valsts un privātiem uzņēmumiem, kas ir pagaidu darba aģentūras vai lietotājuzņēmumi, kuri veic saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tie gūst peļņu vai negūst. Valsts tiesa vēlas noskaidrot divus šī noteikuma aspektus: jēdziena “valsts uzņēmums” precīzu nozīmi un subjekta (subjektu), uz kuru (-iem) attiecas šajā tiesību normā noteiktais kritērijs, ka tas var veikt saimniecisko darbību. Šo aspektu precizēšana sniegs atbildi uz jautājumu, vai *EIGE* ietilpst Direktīvas 2008/104 darbības jomā.
- 23 Ciktāl tas attiecas uz jēdzienu “valsts uzņēmums”, iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2008/104 atsevišķu valodu versiju (angļu, franču un poļu) pārbaude liecina, ka jēdziens, kas lietots direktīvas lietuviešu valodas versijā – “*valstybinė įmonė*” – pēc savas nozīmes atšķiras no šī jēdziena iepriekšminētajās valodās, jo tas ir plašāks un vairāk atbilst jēdzienam “publiska iestāde”.
- 24 Attiecībā uz “saimnieciskās darbības veikšanas” kritēriju, nav pilnīgi skaidrs, uz kuriem subjektiem tas attiecas, proti, i) vai tas attiecas vienīgi uz lietotājuzņēmumu; ii) vai tas attiecas uz valsts un privātiem uzņēmumiem, kas ir

- pagaidu darba aģentūras vai lietotāju uzņēmumi, no kuriem vismaz viens veic “saimniecisko darbību”; vai iii) šī tiesību norma ir jāsaprot tādējādi, ka gan pagaidu darba aģentūrai, gan lietotāju uzņēmumam jābūt “iesaistītam saimnieciskajā darbībā”.
- 25 Pēc iesniedzējtiesas domām, šķiet, ka Direktīva 2008/104 nav jāinterpretē kā tāda, ar kuru tiek uzlikta obligāta prasība lietotāju uzņēmumam “nodarboties ar saimniecisko darbību”, un ka šis jautājums ir jāatstāj pašu dalībvalstu vērtējumam. Tomēr ir nepieciešama šī kritērija Tiesas interpretācija.
 - 26 Ņemot vērā, ka: a) Direktīva attiecas arī uz valsts uzņēmumiem (publiskiem subjektiem); b) Lietuvas tiesības, īstenojot dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību, neparedz izņēmumu no Direktīvas piemērošanas subjektiem, kuri neveic saimniecisko darbību; c) nav šaubu, ka pagaidu darba aģentūra “veica saimniecisko darbību”; d) Direktīvā 2008/104 nav paredzēti izņēmumi, kas ļautu izslēgt no tās piemērošanas jomas situācijas, kurās lietotāju uzņēmumi ir publiskā sektora subjekti, tajā skaitā Savienības aģentūras; un e) Direktīvā 2018/104 nav paredzēti izņēmumi, kas ļautu nepiemērot vienlīdzīgas attieksmes principu pagaidu darbiniekiem, kuri strādā tamlīdzīgos subjektos, iesniedzējtiesa uzskata, ka, *prima facie*, nav iemeslu izslēgt situāciju, kas ir izveidojusies pamatlietā no Direktīvas 2008/104 un to piemērojošajiem valsts tiesību aktiem, un nav iemeslu nepiemērot aizsardzību pagaidu darba ņēmējiem, kuru garantē šie tiesību akti.
 - 27 Pamatojoties uz secinājumiem, kas izdarīti sprieduma, 2016. gada 17. novembris, lietā C-216/15, *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH*, EU:C:2016:883, 46. punktā un tajā minētā sprieduma, 2010. gada 11. novembris, lietā C-232/09, *Danosa*, EU:C:2010:674 40. punktā izklāstītajiem skaidrojumiem, valsts tiesa sliecas uzskatīt, ka attiecībā uz Savienības aģentūrām nevajadzētu piemērot izņēmumus.
 - 28 Ņemot vērā Direktīvas 2008/104 saturu un būtību, labas pārvaldības princips tieši paredzētu direktīvu īstenojošajām dalībvalstīm iespēju noteikt tādus izņēmumus kā direktīvas vai attiecīgā noteikuma par vienlīdzīgu attieksmi pret tādiem subjektiem kā *EIGE* nepiemērošanu. Kā uz īpaša izņēmuma piemēru valsts tiesa atsauca uz Direktīvas 1. panta 3. punktu, bet secina, ka nedz Direktīvas teksts, nedz arī valsts tiesības nepamato šī izņēmuma saikni ar saimnieciskās darbības kritērijiem. Turklāt izņēmumi parasti netiek interpretēti plaši.
 - 29 Šķiet var pamatoti uzskatīt, ka Direktīva 2008/104 tika pieņemta, paturot prātā arī tādus lietotāju uzņēmumus kā *EIGE*, kā arī ņemot vērā to finansēšanas īpatnības un Direktīvas tiesību normu saskaņošanu ar citām Savienības tiesību normām.
 - 30 Sarežģītākas darbā pieņemšanas un atlaišanas procedūras publiskajā sektorā daļēji pastiprina valsts subjektu darbības stabilitāti un neatkarību, kas ir īpaši svarīgi valsts sektora funkcionēšanai. Tajā pat laikā iepriekšminētās formalitātes var izraisīt arī nevēlamas sekas, piemēram, darbaspēka trūkumu situācijā, kad pēkšņi palielinās darba slodze. Pagaidu darbs ir noderīgs līdzeklis, kas veicina šīs

problēmas risināšanu. Ņemot vērā šos apsvērumus, vienlīdzīgas attieksmes nepiemērošana tādiem subjektiem kā *EIGE* varētu samazināt pamatlietā aplūkoto subjektu konkurētspēju darba tirgū, salīdzinot ar darba devējiem privātajā sektorā.

DARBA VERSIJA